

Vergaderjaar 2018–2019

32 429

G-20

Nr. 14

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 juli 2019

Op 28 en 29 juni jl. vond in Osaka de jaarlijkse G20-top plaats, waaraan Nederland op uitnodiging van het Japanse G20-voorzitterschap heeft deelgenomen. Tijdens de top werd Nederland vertegenwoordigd door de Minister-President en de Minister van Financiën. Hare Majesteit de Koningin was in haar hoedanigheid van Speciaal Pleitbezorger van de VN Secretaris-Generaal voor inclusieve financiering voor ontwikkeling aanwezig.

De Nederlandse inzet met betrekking tot de G20-agenda en de G20-top kwam uw Kamer eerder toe (Kamerstukken 32 429, nr. 12 en 13). In deze brief wordt uw Kamer, mede namens de Minister-President, geïnformeerd over de uitkomsten van de G20-top.

Japan heeft een vrije en open, inclusieve en duurzame «*human-centered future society*» tot hoofdthema van haar voorzitterschap benoemd. Wereldwijde economische groei door het bevorderen van handel en innovatie staat hierbij centraal, waarbij Japan inzet op zowel het bereiken van economische groei als het terugdringen van ongelijkheid. Dit was dan ook de rode draad tijdens de bijeenkomst van leiders op 28 en 29 juni jl., waar in verschillende inhoudelijke sessies van gedachten is gewisseld over thema's als de mondiale economie, handel, innovatie, duurzame ontwikkeling en klimaat en energie. De prioriteiten van het Japanse voorzitterschap vormden hierbij de basis voor de discussies, evenals het thema «vergrijzende samenlevingen» dat als rode draad door de brede agenda van het Japanse G20-voorzitterschap loopt. De Minister-President heeft namens Nederland tijdens de top gepleit voor het belang van een op en regels gebaseerd multilateraal handelssysteem. Daarbij heeft de Minister-President opgeroepen tot medewerking aan WTO-hervorming en de noodzaak van behoud van een functioneel geschillenbeslechtsingsmechanisme benadrukt.

In de aanloop naar en tijdens de top is gebleken dat de vertegenwoordigers van de belangrijkste economieën ter wereld, waaronder Nederland,

het streven naar eerlijke en duurzame ontwikkeling delen. De G20 vervult als overlegforum een nuttige rol in het bespreken van de verschillende perspectieven die de grote mondiale spelers hierbij hebben. Voor Nederland is de handhaving van een wereldwijd en op duidelijke regels gebaseerd handelssysteem, waarin de WHO een centrale rol speelt en protectionisme wordt tegengegaan, van groot belang. Ook acht het kabinet het van belang dat de G20 in gesprek blijft over de situatie op de mondiale staalmarkt. Datzelfde geldt voor een blijvend commitment van de G20-leden ten aanzien van het Klimaatakkoord van Parijs en de gezamenlijke doelen om onze energiehuishouding te verduurzamen. In dat licht is het kabinet verheugd dat de top heeft geresulteerd in overeenstemming over een gezamenlijke verklaring die de volledige breedte van de G20-agenda bestrijkt. Deze (Engelstalige) verklaring, de *G20 Leaders' Declaration*, is bij deze brief gevoegd¹.

Wat Nederland betreft zijn de huidige spanningen in het wereldhandelsstelsel schadelijk voor het vertrouwen in de economie, in de handel en voor het stelsel zelf. Het multilaterale handelssysteem werkt in het voordeel van landen die geen economisch overwicht hebben en zorgt voor stabiliteit en vertrouwen in de wereldhandel. De WTO is daarin onmisbaar als forum voor onderhandelingen, als monitoringssysteem om transparantie over nationale maatregelen te vergroten en als enige partij die een rechtsgang kan voorzien voor geschillen. Het kabinet vindt het daarom positief dat de G20 bereidheid uit heeft gestraald om samenwerking te zoeken om de spanningen in het handelssysteem te de-escaleren om de markten open te houden. Mogelijke oplossingen hiervoor, zoals bilaterale overeenkomsten, moeten daarbij passen binnen het WTO-kader en non-discriminatoir van aard zijn. Tegelijkertijd heeft de G20 de noodzaak van WTO-hervorming nogmaals onderstreept, inclusief de noodzaak van actie met betrekking tot het functioneren van het geschillenbeslechtingsmechanisme in de WTO.

Nederland heeft daarnaast gepleit voor aandacht voor schuldhoudbaarheid en -transparantie in zowel ontwikkelingslanden als in de context van infrastructuurinvesteringen. Op dit onderwerp is significante vooruitgang geboekt; onder andere zijn de in G20-verband opgestelde principes voor kwalitatief hoogwaardige infrastructuurinvesteringen en het werk van het *International Institute of Finance* (IIF) ten aanzien van principes rondom schuldentransparantie en -houdbaarheid onderschreven. De IIF-principes richten zich op crediteuren uit de private sector en zijn een belangrijke stap vooruit in het inzichtelijk maken van schulden op project- en macroniveau. Een ander belangrijk positief punt is dat in de slottekst een oproep is opgenomen tot verder onderzoek naar het gebruik van onderpand in kredietverstrekking aan overheden.

Voorts is het van belang dat de G20 leiderschap toont op klimaat, zeker in aanloop naar *UN Climate Action Summit* (september 2019). De G20 bestaat uit de grootste vervuilers, en is collectief verantwoordelijk voor zo'n 80 procent van de mondiale emissies. Zoals ook in Hamburg (2017) en Buenos Aires (2018) hielden de VS zich op klimaat afzijdig vanwege het besluit om zich terug te trekken uit het Parijsakkoord. De G20-leden kwamen, mede door inzet van de EU en de Europese G20-leden waaronder Nederland, om die reden wederom een tweedelige verklaring overeen. Negentien landen benadrukten daarbij nogmaals hun commitment aan de klimaatdoelstellingen van Parijs. Wel hebben de VS aangegeven te streven naar economische groei, die gepaard gaat met inzet voor de ontwikkeling en toepassing van geavanceerde technologieën om de CO₂-uitstoot verder te verminderen en te zorgen voor een schoner

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

milieu. Het kabinet betreurt de terugtrekking van de VS uit het Parijs-akkoord, maar stelt met tevredenheid vast dat de overige G20-leden hun verplichtingen onder het genoemde akkoord onverkort van toepassing achten. Nederland heeft hierbij benadrukt dat het realiseren van de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs internationale samenwerking vereist en verhoging van ambitie in nationaal bepaalde bijdragen en lange termijn strategieën.

Een ander belangrijk onderwerp waarover in Osaka eveneens overeenstemming is bereikt, betreft het tegengaan van de vervuiling van de oceanen met plastic, inclusief microplastics. (Plastic) zwerfvuil in zee, ook bekend als plastic soep, is een groeiend probleem met negatieve gevolgen voor het mariene ecosysteem maar kent ook sociale, veiligheids-, economische en gezondheidsimplicaties. Bovendien zijn de bronnen en plaatsen van herkomst van zwerfvuil in zee divers en diffuus. Een internationale aanpak is noodzakelijk, want de verspreiding van zwerfvuil in zeeën en oceanen blijft niet beperkt tot nationale grenzen. Met de «*Osaka Blue Ocean Vision*» willen de G20 tegen 2050 de toenemende verontreiniging van de oceanen stoppen, onder meer door een beter afvalbeheer, toepassing van innovatieve oplossingen en een circulaire economie benadering.

Verder valt de brede aandacht voor digitalisering op. Japan heeft een ambitieuze agenda neergelegd voor de G20 op het gebied van digitalisering en de toepassing van nieuwe technologie. De Japanse ambitie kan daarbij worden samengevat onder de noemer *society 5.0*: een inclusieve benadering van technologie, waarbij de mens centraal staat. In een wereld waarin digitalisering steeds meer doordringt in alle economische en maatschappelijke sectoren, streeft Japan naar betere bevordering van maatschappelijke toepassing van nieuwe technologie, in het bijzonder kunstmatige intelligentie (AI), en verbinding met de *Sustainable Development Goals* (SDG's). Daarbij heeft Japan ook de nuttige verbinding tussen digitale economie en handel gelegd. In de *Osaka Declaration on Digital Economy*² wordt de «Osaka track» gelanceerd in relatie tot de WTO e-commerce onderhandelingen. Japan beoogt hiermee met een groep van landen leiderschap en initiatief te tonen in die onderhandelingen en daarbij nadruk te leggen op het onderwerp grensoverschrijdende datastromen. Dit is voor premier Abe een belangrijke *deliverable* van de G20 Top waar hij in Davos 2019 al op zinspeelde. Nederland heeft in lijn met de EU deze aanvullende verklaring gesteund.

Naar aanleiding van de aanslagen in Christchurch in Nieuw-Zeeland op 15 maart 2019, heeft Australië in de G20 een gezamenlijk statement geïnitieerd over «*Preventing Exploitation of the Internet for Terrorism and Violent Extremism Conducive to Terrorism* (VECT)»³. Dit separate statement bouwt voort op het Hamburg G20 *Leader's Statement on Countering Terrorism* (2017). Het Hamburg statement richt zich op versterken van internationale samenwerking op terrorismebestrijding, het tegengaan van terrorismefinanciering en het tegengaan van radicalisering en het gebruik van internet voor terroristische doeleinden. Met betrekking tot het laatste punt wordt onder meer samenwerking met de private sector genoemd. Voor Nederland is van belang hierbij een balans te vinden tussen het tegengaan van terroristische propaganda enerzijds en het waarborgen van mensenrechten en fundamentele vrijheden, waaronder vrijheid van meningsuiting op het internet, anderzijds. Deze balans is geborgd in het statement.

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

De tekst van de slotverklaring is de uitkomst van een op consensus gericht proces en is dientengevolge een weerslag van verschillende perspectieven en ambitieniveaus van de G20-leden. Meer dan ooit heeft de wereld oplossingen nodig die gemeenschappelijkheid vergen. Tegelijkertijd staat internationale samenwerking onder druk. Naast het stabiliseren van de wereldeconomie en de financiële markten, waar de G20 mee begon, bevat de agenda tegenwoordig gericht op tal van andere mondiale uitdagingen. Kwesties als terrorisme, handel, duurzame ontwikkeling, klimaatverandering en energiezekerheid vragen om een gezamenlijke aanpak. De G20 moet daarbij het goede voorbeeld geven. Het kabinet verwelkomt dan ook dat de G20, bestaande uit een groep zeer uiteenlopende landen, wederom op zoveel onderwerpen tot overeenstemming is gekomen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok